



Orobanche hederæ

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Orobanche* komt van de Griekse woorden *orobos* (bittere wikke) en *agchein* (wurgende of verstikken), wat verwijst naar het feit dat veel soorten in dit geslacht als parasieten andere planten 'wurgende' of verstikken door voedingsstoffen en water uit hun wortels te onttrekken. De soortnaam *hederæ* is direct afgeleid van de geslachtsnaam van de favoriete gastheerplant, *Hedera* (Klimop), en betekent 'van *Hedera*'. De wetenschappelijke naam *Orobanche hederæ* werd in 1828 door Jean Étienne Duby gepubliceerd. De Nederlandse naam voor deze plant is Klimopbremraap.



Foto: Arie Dekker

Taxonomie

- *Rijk: Plantae*
- *Orde: Lamiales*
- *Familie: Orobanchaceae*
- *Geslacht: Orobanche*
- *Soort: Orobanche hederæ*

Synoniemen

Er zijn verschillende heterotypische synoniemen voor *Orobanche hederæ*, wat wijst op een complexe taxonomische geschiedenis. Enkele daarvan zijn *Orobanche barbata* Sm. (een niet-geldige naam), *Orobanche glaberrima* Guss. ex Reut., *Orobanche stenantha* Lojac., *Orobanche laurina* Bonap. ex Bertol., en de variëteitsnaam *Orobanche hederæ* var. *godronii* Rouy.

Variëteiten en cultivars

Orobanche hederæ is een wilde, obligate parasiet en wordt niet gecultiveerd in de traditionele zin. De focus ligt bij deze soort op botanische en ecologische waarnemingen in plaats van op tuinbouwkundige selectie. Er zijn daarom geen benoemde cultivars (*cultivars*) van *Orobanche hederæ*.

Familie

Orobanche hederæ behoort tot de familie *Orobanchaceae*, de bremraapfamilie. Leden van deze familie zijn wortelparasieten die, in tegenstelling tot de meeste planten, geen chlorofyl bevatten en volledig afhankelijk zijn van hun gastheerplanten voor koolhydraten en voedingsstoffen.

Hoogte

De plant is laag tot middelhoog. De vlezige, onvertakte bloeistengels, die oprijzen vanuit de ondergrondse knol, kunnen een hoogte bereiken van ongeveer 10 tot 60 centimeter.

Bloemkleur

De bloemen staan in een slanke, ijle, aarvormige tros. Ze zijn buisvormig en tweeklippig, en variëren in kleur van dof roomwit tot lichtgeel. De randen en adering van de bloem, vooral distaal (ver van het midden), zijn vaak aangelopen met roodachtig-paarse tinten. De stempel is geel en wordt later donkerder.

Bladkleur

Aangezien *Orobanche hederæ* een holoparasiet is en geen fotosynthese uitvoert, bevat de plant geen chlorofyl. De stengels en de bladeren, die gereduceerd zijn tot vlezige, driehoekige schubben langs de stengel, zijn bleekgeel, strokleurig, bruinachtig of roodpaars van kleur. Er is geen groen in de plant.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van de Klimopbremraap is relatief lang. Deze strekt zich uit over de zomermaanden, meestal van mei of juni tot en met augustus, soms zelfs tot oktober in gunstige, beschaduwde habitats.

Standplaats

Als obligate parasiet is de standplaats van *Orobanche hederæ* direct gekoppeld aan de aanwezigheid van zijn gastheer, voornamelijk *Hedera helix* (Klimop) of andere *Hedera*-soorten. De plant groeit op beschaduwde of halfbeschaduwde plaatsen met een vochtige, vaak kalkhoudende en stenige ondergrond, zoals in loofbossen, hagen en op oude muren.



Herkomst

De soort is inheems in Macaronesië, West-Europa, het Middellandse Zeegebied en strekt zich uit tot Noordwest-Iran en de Kaukasus. Het is een plant van het gematigde bioom, die in veel delen van Europa, inclusief Nederland (zij het zeldzaam), voorkomt.

Soort gewas

Orobancha hederæ is een overblijvende, holoparasitaire kruidachtige plant (*vaste plant*). Dit betekent dat het een wortelparasiet is die gedurende zijn hele levenscyclus afhankelijk is van zijn gastheerplant voor voeding. Onder de grond vormt het een knolachtige verbinding met de wortels van de klimop.

Vermeerderingswijze

De vermeerdering gebeurt uitsluitend door zaad. De zaden zijn zeer klein en kiemen alleen wanneer ze worden gestimuleerd door specifieke chemische stoffen (strigolactonen) die worden uitgescheiden door de wortels van de gastheerplant (*Hedera*). De zaden zijn koudekiemers en vereisen een periode van koude om de kiemrust te doorbreken.

Klimaatzone

De soort groeit voornamelijk in het gematigde bioom. De ondergrondse knol is winterhard, met een weerstand tot ongeveer -20 °C, wat betekent dat het de meeste Europese winters kan overleven zolang de noodzakelijke gastheer aanwezig is.

Insecten

De bloemen worden bestoven door insecten. Bestuiving gebeurt voornamelijk door hommels, bijen en vlinders, die aangetrokken worden door de bloem en de nectar in de bloemkroon.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:662398-1>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Klimopbremraap>

https://maltawildplants.com/ORB/Orobancha_hederæ.php

<https://www.botanischetuinen.nl/nl/plant/961/klimopbremraap>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	Grieks <i>orobos</i> + <i>agchein</i> (wortelparasiet); Latijns <i>hederae</i> (van de Klimop). Duby (1828).
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Orde: Lamiales, Familie: Orobanchaceae, Geslacht: Orobanche, Soort: Orobanche hederae</i>
Synoniemen	<i>Orobanche barbata, Orobanche glaberrima, Orobanche stenantha</i>
Variëteiten en cultivars	Geen bekende cultivars.
Familie	<i>Orobanchaceae</i> (Bremraapfamilie)
Hoogte	10 tot 60 centimeter.
Bloemkleur	Roomwit/lichtgeel, met roodpaarse adering of randen. Stempel is geel.
Bladkleur	Geen chlorofyl (groen), bladeren gereduceerd tot bruinachtige/paarse schubben.
Bloeiperiode	Mei/juni tot augustus (soms tot oktober).
Standplaats	Halfschaduw/schaduw, vochtige, kalkhoudende, stenige grond, direct op <i>Hedera</i> -wortels.
Herkomst	Macaronesië, West-Europa tot Middellandse Zeegebied en Noordwest-Iran.
Soort gewas	Overblijvende, holoparasitaire kruidachtige plant (<i>geofyt</i>).
Vermeerderingswijze	Door zaad (koudekiemer), kiemt alleen bij aanwezigheid van gastheerwortelstoffen.
Klimaatzone	Gematigd bioom, winterhard (tot ca. -20 °C).
Insecten	Bestuiving door hommels, bijen en vlinders.